

THEMA'S EN TITELS

voorbeelden uit voorbije lezingen

Gezag, probleemgedrag en de postmoderne tijd

“’t SCHOOL, WAARVOOR IS DA NODIG?”

Over gezag, jongeren en probleemgedrag in de postmoderniteit

De huidige samenleving maakt het de scholen niet altijd makkelijk. De onrust van de postmoderniteit sijpelt de schoolmuren binnen en de vroegere disciplinerende rust brokkelt verder af. Na zowat tweehonderd jaar glijden we de herfsttijd van de moderniteit binnen. Het postmoderne tijdsgewricht heeft een heel eigen normativiteit. Dit laat zich onder meer voelen in hoe oude gezagsformules minder en minder werken. Klassiek straffen en belonen maakt soms nog weinig indruk. Maar ook leefregels, schoolresultaten worden niet zomaar meer aanvaard.

Dit stelt leerkrachten voor grote uitdagingen. Hoe hiermee omgaan? Hoe nieuwe vormen van gezag ontwikkelen? Hoe met leerlingen, hun ouders, ... omgaan op een wijze die hen aanspreekt, hoe hen op de sporen krijgen en houden en van de school een aangename leer- en leefomgeving blijven realiseren. We maken in een sociologisch helikopterperspectief een vlucht over tweehonderd moderniteit en bekijken wat anders is geworden in dit herfst-wintertij van de moderniteit. We bekijken wat het huidige moeilijke tijdsgewricht betekent voor gezag, opvoeding, een ethische oriëntatie en de aanpak van probleemgedrag.

“NIET MEER ZOALS VROEGER. MAAR ... HOE DAN WEL?”

Over gezag, jongeren en probleemgedrag in de postmoderniteit

De huidige samenleving maakt het de scholen niet altijd makkelijk. De onrust van de postmoderniteit sijpelt de schoolmuren binnen en de vroegere disciplinerende rust brokkelt verder af. Na zowat tweehonderd jaar glijden we de herfsttijd van de moderniteit binnen. Het postmoderne tijdsgewricht heeft een heel eigen normativiteit. Dit laat zich onder meer voelen in hoe oude gezagsformules minder en minder werken. Klassiek straffen en belonen maakt soms nog weinig indruk. Dit stelt ons voor grote uitdagingen. Hoe hiermee omgaan? Hoe nieuwe vormen van gezag ontwikkelen? Hoe met leerlingen omgaan op een wijze die hen aanspreekt, hoe hen op de sporen krijgen en houden?

“ZOALS DE OUDEN ZONGEN, ZO PIEPEN DE JONGEN ... AL LANG NIET MEER!”

Jongeren groeien op in een onrustige postmoderne samenleving vol verandering, waar veel niet meer vanzelfsprekend is: wat mag en wat mag niet? Wat met uiteenlopende gewoontes: anders bij papa en mama, bij vrienden, in het jeugdhuis en op straat, anders op school? Wat met geweld, pesten, internet, agressie?

Jongeren hebben het niet gemakkelijk, maar zijn ook niet gemakkelijk. Gezag, opvoeden, ... het loopt al lang niet meer vanzelf. Jongeren lijken ook niet meer onder de indruk van een straf of beloning. Hoe hiermee omgaan? Hoe nieuwe vormen van gezag ontwikkelen?

We maken in een sociologisch helikopterperspectief een vlucht over tweehonderd moderniteit en bekijken wat anders is geworden. We bekijken wat dit moeilijke tijdsgewricht betekent voor gezag, opvoeding, een ethische oriëntatie en de aanpak van probleemgedrag.

“T SCHOOL, WAARVOOR IS DA NODIG?”

Over probleemjongeren en leren in een postmoderne tijd

IN DE STORM DER DAGEN

Over jeugd, delinquentie, kwetsbaarheid en de postmoderne tijd

Ethiek, waarden, normen

MET ALLE RESPECT

Omgaan met een verschuiving in de normativiteit in het herfstwintertij van de moderniteit

Na zowat tweehonderd jaar of de ‘vier seizoenen van de moderniteit’ glijden we de herfstwintertijd van de moderniteit of de postmoderniteit binnen. Het postmoderne tijdsgewricht heeft een heel eigen normativiteit: de assensusnormativiteit.

In de voorbije tijdsperiode evolueerden we in de samenleving van een consensusnormativiteit (tot de jaren ‘70: “iedereen dezelfde opvatting”), via een dissensusnormativiteit (vanaf de jaren ‘70 tot rond 2000: twee groepen, progressief en conservatief, strijden om hun grote gelijk) naar deze assensusnormativiteit (radicale individualisering van waarden en normen: iedereen zijn eigen opvatting, à la carte).

Deze assensusnormativiteit heeft heel andere kenmerken dan de vorige. Ze heeft een horizontaal karakter, en is dus niet langer verticaal of opgelegd. Ze baseert zich op innerlijke ethische ervaringen, en niet op externe referentiekaders, een externalistische ethiek (bv. de wet, het schoolreglement). Het gaat om een internalistische of subjectieve ervaringsethiek. Ze heeft een relationeel proceskarakter: normen zijn niet langer vaststaand en opgelegd, maar zijn tijdelijk, veranderlijk, casuïstisch en het gevolg van dialoog: de norm is in permanente co-constructie.

Scholen en leerkrachten zitten gewrongen tussen deze verschillende normatieve systemen. Ze beseffen meestal niet dat jongeren op een heel andere manier in het leven staan dan de vorige

generaties en dat verticale autoriteit, gebaseerd op positie, volop haar kracht verliest. Ze zullen moeten overschakelen naar een gezagssysteem, gebaseerd op authenticiteit en ontmoetingsvaardigheid en niet langer op macht vanuit een rol of positie. Het in relatie gaan staan rond thema's, beladen met sterke emoties, vormt dan de basis voor een ervaringsgerichte waardenopvoeding met existentiële grondslag. Dit kan methodisch geoefend worden.

Mag het? Mag het niet? Doe ik het? Doe ik het niet? Waarom? Waarom niet? NADENKEN OVER ETHIEK

Leerkrachten, hulpverleners, welzijnswerkers, jongerenbegeleiders worden regelmatig geconfronteerd met ethische grenzen en dilemma's. Wanneer gaat een jongere of een ouder over de schreef, en wanneer (nog net) niet? Waar ligt dan die "schreef"? En wat als er een conflict is tussen een dwingende en dringende ethische beslissing enerzijds en de institutionele logica of regelgeving anderzijds? En wat als het innerlijke ethische kompas botst met wat er bv. binnen de regelgeving opgelegd wordt? Wie met ernstige verhalen werkt, komt hier vaak in moeilijkheden. In deze lezing wordt dieper ingegaan op verschillende vormen van ethiek, de spanning tussen een wat filosofen noemen een internalistische en externalistische ethiek, en een uitweg via een herworteling in een existentiële ethiek.

Preventie, de preventiepiramide en een (veiligheids-)beleid op school en in de jeugdzorg

"MAG HET IETS MEER ZIJN...?"

De preventiepiramide: integraal en positief aan de slag met probleemgedrag

Wat doe je als je weer eens te maken hebt met probleemgedrag? Straffen? de leerling buitenzetten? Je onmachtig voelen? Of is er meer mogelijk? 'Preventie': beter voorkomen dan genezen? Niet eenmalig, maar door een preventiebeleid? Dit kan met de preventiepiramide (J. Deklerck, Acco 2011, 2012), een wetenschappelijk onderbouwd en wijd verspreid instrument voor de ontwikkeling van een positief en integraal preventiebeleid op school. Dit instrument opent onverwachte perspectieven op het voorkomen van probleemgedrag. De preventiepiramide bestaat uit vier plus één niveaus. Op ieder niveau horen een lange reeks preventiemaatregelen, die een alternatief bieden voor alleen maar straffen. De piramide leert je anders naar je schoolbeleid, je eigen praktijk te kijken en reikt handelingsalternatieven aan die je tot expert maken en bijdragen tot het welbevinden van jou, je leerlingen, je school.

DE PREVENTIEPIRAMIDE;

Integraal en positief aan de slag met probleemgedrag in een postmoderne tijd

Probleemgedrag is reeds aanwezig bij jonge kinderen. Voor veel kinderen is dit eenmalig, aanspreekbaar, corrigeerbaar. Maar een kleine groep heeft een rugzak vol problemen die ze ook op school uitvechten. Met het model van de *'levensstroom'* bekijken we waar dit vandaan komt. Kinderen groeien op in een onrustige postmoderne samenleving vol verandering en onduidelijkheden: wat mag en wat mag niet? Wat met uiteenlopende gewoontes, opvoedingsstijlen: anders bij papa en mama, anders op school. Wat met geweld, pesten, internet, seks, agressie? In dit moeilijke tijdsgewricht worden scholen geconfronteerd met problemen van opvoeding, gezag, belonen en straffen, een ethische oriëntatie We maken in een sociologisch helikopterperspectief een vlucht over drie tijdsperiodes in tweehonderd jaar moderniteit. We bekijken hoe waarden en normen momenteel veranderen en wat dit betekent voor gezag, belonen en straffen.

In een laatste stap gaan we in op de preventie van probleemgedrag: beter voorkomen dan genezen. Niet eenmalig, maar door een preventiebeleid. We doen dit aan de hand van de preventiepiramide (Deklerck, Acco 2011; 2012), een wetenschappelijk onderbouwd instrument voor de ontwikkeling van een positief en integraal preventiebeleid op school.

DE PREVENTIEPIRAMIDE:

Integraal en positief aan de slag met probleemgedrag

Leerkrachten worden telkens weer geconfronteerd met jongeren die probleemgedrag stellen in en buiten de klas, conflicten en agressie provoceren. Het is lastig, storend en staat een positief leer- en leefklimaat in de weg. We gaan dieper in op waar dit probleemgedrag vandaan en wat er kan aan gedaan worden.

Hier duikt 'preventie' op: beter voorkomen dan genezen. Niet eenmalig, maar door een preventiebeleid. Dit kan met de preventiepiramide (Deklerck, Acco 2011; 2012), een wetenschappelijk onderbouwd instrument voor de ontwikkeling van een positief en integraal preventiebeleid op school.

“MAG HET IETS MEER ZIJN...?”

De preventiepiramide: integraal en positief aan de slag met probleemgedrag

Weer eens te maken met probleemgedrag? Straffen? De leerling buitenzetten? Je onmachtig voelen? Of is er meer mogelijk? Preventie: beter voorkomen dan genezen, niet eenmalig, maar door een preventiebeleid met de preventiepiramide (J. Deklerck, Acco, 2011). Dit is een wetenschappelijk, wijd verspreid instrument voor een positieve en integrale aanpak van probleemgedrag. De piramide opent onverwachte perspectieven op het voorkomen van probleemgedrag. Ze leert je anders naar je schoolbeleid, je eigen praktijk te kijken en reikt handelingsalternatieven voor het welbevinden op school.

WERKEN AAN VEILIGHEID.

De preventiepiramide als oriëntatiekader

Personeelsleden in de jeugdzorg worden vaak geconfronteerd met vormen van lichtere of zwaardere agressie. Hoewel dit uit de aard van de problematiek van de doelgroep voortspuit en men in de sector met dit fenomeen vertrouwd is, kunnen vormen van agressie en geweld niet getolereerd worden. De mentale belasting hiervan voor het personeel en de jongeren laat dit niet toe, en een positieve pedagogische aanpak wordt er door verhinderd.

Dit fenomeen zet organisaties in de bijzondere jeugdzorg voor bijzondere uitdagingen die te maken hebben met de pedagogische doelstellingen en de aard van de doelgroep. Een snelle en efficiënte begrenzing is bij problemen noodzakelijk, maar deze dient gekaderd te worden in een integrale aanpak, die bovendien het pedagogische leefklimaat niet verstoort.

Het model van de preventiepiramide (Deklerck, 1996, 2001, 2005) kan voor het ontwikkelen van aanpak- en preventiestrategieën een goed kader bieden. Het gaat om een model van integrale en positieve aanpak, waarbij zowel curatieve als preventieve maatregelen als het werken aan een positief leefklimaat in geïntegreerd worden.

De vormingssessie bestaat uit een verdere toelichting van het model van de preventiepiramide. Verder worden met de betrokkenen op een interactieve manier oefeningen opgezet, waarbij de actuele veiligheidsaanpak in kaart gebracht wordt, en waarbij gezamenlijk naar mogelijkheden onderzocht worden voor een verder oriëntatie van het gevoerde preventie- en veiligheidsbeleid.

EEN TAAL VOOR ONMACHT?

preventie van probleemgedrag in het onderwijs

Belonen en straffen

STRAFFEN

Over leed, vicieuze cirkels en uitwegen

Over straffen zijn bibliotheken vol geschreven en er bestaat er zelfs een aparte discipline, de penologie, die zich richt op de vraag naar de betekenis van de straf en hoe een goede straf moet zijn. Er worden in het penalistische discours, in de justitiële en in de pedagogische praktijk een boel argumenten aangehaald waarin straffen zinvol kan zijn om constructieve doelen te bereiken. De huidige rechtstaat zoekt een rationele, onderbouwde, gewikte en gewogen straftoemaat als uitweg uit de primitieve lex talionis. Straf heeft vele doelen, zoals het leed toevoegen omwille van het gedane leed, het terug op het spoor krijgen van een dader, een tegemoetkoming aan het slachtoffer. Toch blijft het strafdenken een dichotoom karakter behouden, en blijft vrouwe justitia een geblinddoekte balans maken waarbij leedtoevoeging een centraal gegeven is. Dit komt bijvoorbeeld terug in de idee dat bepaalde straffen of bemiddeling te zacht zijn en 'daders er wel erg makkelijk van af komen'.

Bij 'leed ervaren en dus leed toevoegen' blijft psychologisch en sociologisch het mechanisme van 'destructief recht' zorgen voor vicieuze cirkels van ononderbroken reproductie van leed. Wanneer we op zoek gaan naar de etymologische betekenis van straffen, dan lijkt straffen in zijn oorspronkelijke betekenis niets te maken te hebben met dit leed toevoegen. Verder lijkt de ethische grond van waaruit men straft uiteindelijk van fundamenteel belang te zijn en niet het straffen zelf. We komen tot een andere betekenis, waarbij het optimaliseren van iemands existentiële vrijheid een centraal gegeven is: inperking van iemands vrijheid om groeikansen in vrijheid te vergroten en dus te werken aan fundamenten van een dieper herstel.

“Het werkt niet meer ...”

BELONEN EN STRAFFEN IN EEN POSTMODERNE TIJD

De huidige samenleving maakt het de scholen niet altijd makkelijk. De onrust van de postmoderniteit sijpelt de schoolmuren binnen en de vroegere disciplinerende rust brokkelt verder af. Na zowat tweehonderd jaar glijden we de herfsttijd van de moderniteit binnen. Het postmoderne tijdsgewricht heeft een heel eigen normativiteit. Dit laat zich onder meer voelen in hoe oude gezagsformules minder en minder werken. Klassiek straffen en belonen maakt soms nog weinig indruk. Dit stelt ons voor grote uitdagingen. Hoe hiermee omgaan? Hoe nieuwe vormen van gezag ontwikkelen? Hoe met leerlingen omgaan op een wijze die hen aanspreekt, hoe hen op de sporen krijgen en houden?

De levensstroom: moeilijke jongeren en destructief recht

DE LEVENSTROOM

Slachtofferervaringen, pijn en herstel vanuit existentieel-ecologisch perspectief

Grof zijn, agressie, pesten, zelfpijniging, ... Je komt als leerkracht, onderwijsmedewerker telkens weer in aanraking met leerlingen waar je geen raad mee weet. Pubers?! Of is er meer? Hoe ze begrijpen?...

De puberteit is een periode van existentiële transformatie naar een nieuwe, gendergebonden identiteit, een ononderbroken oefening die vele jaren duurt. Dit gaat gepaard met een vergrootte kwetsbaarheid en existentiële onrust.

Een kleine groep komt naar school met een rugzak vol problemen van thuis, waarvoor de school de arena wordt. In de adolescentie wordt een jongere de “rechter” van zijn verleden. Ernstig probleemgedrag is in veel gevallen een poging tot afrekening van een verleden van veelal familiale pijnervaringen, gebrek aan geborgenheid en liefde. Dit kan leiden tot ‘destructief recht’ (Nagy). Veel internaliserend (op zichzelf gericht) en externaliserend (op de omgeving gericht) probleemgedrag vloeit hier uit voort. Vanuit criminologisch perspectief kijken we met het model van de ‘levensstroom’ waar dit vandaan komt en we denken na hoe hiermee om te gaan.

MOEILIJKE JONGEREN OF JONGEREN IN MOEILIKHEDEN?

Leerkrachten komen telkens weer in aanraking met leerlingen waar ze geen raad mee weten. Moeilijke leerlingen, die probleemgedrag stellen binnen en buiten de klas, die ruzie zoeken, pesten, agressief gedrag vertonen. Wie zijn de jongeren en wat bezielt hen? Een criminologisch perspectief kan heel wat verduidelijken over dit probleemgedrag. Het hangt deels samen met de

puberteit, maar er is ook een kleine groep jongeren bij wie dit probleemgedrag erg diep geworteld is: ze hebben thuis of elders immers veel pijnervaringen opgelopen en gaan zich ernaar gedragen. Deze uiteenzetting biedt hier inzicht in. Ze reikt een kader aan om deze jongeren beter te begrijpen en om om te gaan met dit probleemgedrag. Tenslotte krijg je ook een aantal tips die je verder helpen in je klaspraktijk.

“FUCK SCHOOL”

Jongeren en probleemgedrag: een psychologische kijk

Grof zijn, agressie, pesten, zelfpijniging, ... Hoe ermee omgaan? Hoe de puber en zijn probleemgedrag begrijpen? De puberteit is een periode van transformatie naar een nieuwe, gendergebonden identiteit. Dit gaat gepaard met een vergrootte existentiële onrust.

Een kleine groep komt naar school met een rugzak vol problemen, waarvoor de school de arena wordt. In de adolescentie wordt een jongere de “rechter” van zijn verleden. Ernstig probleemgedrag is in veel gevallen een poging tot afrekening van een verleden met veelal familiale pijnervaringen. Dit kan leiden tot ‘destructief recht’ (Nagy). Vanuit criminologisch perspectief kijken we met het model van de *‘levensstroom’* waar dit vandaan komt en we denken na hoe hiermee om te gaan.

(Meer dan) een storm in een glas water?

JONGEREN EN PROBLEEMGEDRAG

LOSLOPEND WILD? JONGEREN IN HET HERFSTTIJ DER MODERNITEIT

Herstelgericht werken

“DAAR ZAL IK JE ONTMOETEN ...”

Over moeilijke jongeren en herstelgericht werken op school

Tucht en gezag, belonen en straffen ... : het lijkt steeds minder te werken. Scholen komen voor de grote uitdaging andere wegen te zoeken om de school tot een aangename leer- en leefomgeving te maken, waar ook moeilijkere leerlingen hun plek vinden en overleg en afspraken ernstig genomen worden.

Het herstelperspectief biedt hier een kans. Herstelgericht werken wint meer en meer veld. Het gaat om gesprekken tussen dader(s) en slachtoffer(s) bij ernstige problemen, om ontmoetingen rond emotioneel sterk geladen onderwerpen. Herstel is niet alleen een middel voor de aanpak van conflicten, maar vooral een uitnodiging tot een schoolcultuur van dialoog en ontmoeting. De rijke mogelijkheden ervan worden toegelicht in deze lezing.

PRATEN OVER DE HARDE WAARHEID

Herstelgericht werken op school (hergo, bemiddeling)

Het klassieke straffen, sanctioneren lijkt op school steeds minder te lukken. Tezelfdertijd wint herstelgericht werken meer en meer veld binnen het onderwijs. Het gaat om een gesprek tussen dader(s) en slachtoffer(s) bij ernstige problemen. Dit wordt veelal als positief ervaren door de betrokkenen. Wat is dit herstelgericht werken in de vormen van bemiddeling, hergo (herstelgericht groepsoverleg)? Waarom werkt het? Wat kan het bijdragen in een tijd waar straffen en belonen het steeds minder lijken te doen?

“ER IS ALTIJD IETS DAT ONS VERBINDT”

Een ontmoetingsgerichte schoolcultuur

EXISTENTIËLE KWETSBAARHEID

EEN VEELKLEURIG VERHAAL

Jongeren en probleemgedrag in een postmoderne tijd

Existentiële kwetsbaarheid bij jongeren is een veelkleurig verhaal. We halen er drie kleuren uit. We zoomen in op de leeftijdseigen kwetsbaarheid van jongeren. We bekijken verder de kwetsbaarheid van jongeren met een thuisverhaal van kwetsingen. Vanuit sociologisch perspectief werpen we in een derde deel een blik op het herfsttij van de moderniteit en wat dit voor hen betekent.

Jongeren zijn sowieso kwetsbaar. De puberteit is een periode van existentiële transformatie naar een gendergebonden identiteit. Ze gaat samen met een vergrootte kwetsbaarheid en een piekperiode van probleemgedrag. Dit is een eerste kleur van kwetsbaarheid.

Een kleine groep komt naar school met een rugzak vol pijnvaringen en problemen van thuis, waarvoor de school de arena wordt: een tweede kleur van kwetsbaarheid. Vanuit psychologisch perspectief kijken we met het model van de 'levensstroom' waar dit vandaan komt. In de adolescentie wordt een jongere de "rechter" van zijn verleden. Dit kan leiden tot 'destructief recht' (Nagy). We bekijken wat dit betekent en hoe hiermee om te gaan.

Dit wordt versterkt door een derde kleur van kwetsbaarheid. Jongeren groeien op in een onrustige postmoderne samenleving vol verandering, waar veel niet meer vanzelfsprekend is: wat mag en wat mag niet? Wat met uiteenlopende gewoontes: anders bij papa en mama, bij vrienden, in het jeugdhuis en op straat, anders op school? Wat met geweld, pesten, internet, agressie? We maken in een sociologisch helikopterperspectief een vlucht over tweehonderd jaar moderniteit van de consensus-, via dissensus- tot de actuele assensussamenleving. In ons moeilijke tijdsgewricht zoeken jongeren hun weg en duiken problemen op van opvoeding, belonen en straffen, gezag, een ethische oriëntatie. We bekijken wat dit betekent voor gezag en de aanpak van probleemgedrag.

VERLANGEN NAAR DE LENTE

Meervoudige kwetsbaarheid in een postmoderne tijd

Verlangen naar de lente? Jongeren zijn de lente, zijn het leven van de toekomst, zijn het verlangen naar morgen. Ze krijgen het soms hard te verduren in deze wintertijd van de moderniteit, de postmoderniteit. Puberteit is sowieso een kwetsbare periode. Het huidige postmoderne tijdsgewricht doet er nog een schepje bovenop, een moeilijke context om groot in te worden. En dan is er nog die kleine groep jongeren met een stormende thuis situatie. Verlangend naar de lente, gaan we in deze lezing in op deze verschillende vormen van kwetsbaarheid.

Existentieel leren

LEREN + LEREN = 2

Existentieel leren op school

De huidige samenleving maakt het de scholen niet altijd makkelijk. De onrust van de postmoderniteit sijpelt de scholen binnen en de vroegere disciplinerende rust lijkt stilaan meer en meer te verdwijnen. Na zowat tweehonderd jaar geschiedenis van de moderniteit, komen we aan het herfst-wintertij van de moderniteit. Maatschappelijke veranderingen laten zich voelen en in meer en meer scholen wordt het moeilijk om de generaties oude gezagsformules te handhaven. Ze worden verstoord door verschuivingen in de normativiteit. Dit hangt samen met dit tijdsgewricht dat ons uitnodigt niet alleen het professionele of instrumentele leren, maar ook het existentiële leren ernstig te nemen. In deze uiteenzetting gaan we dieper in op wat de maatschappelijke veranderingen betekenen voor de leefwereld van jongeren en leerkrachten, en hoe de actuele sociologische context ons oproept tot een andere dimensie van leren: het existentieel leren.

“MIJN KONIJN IS DOOD”

Leren ... , ook als het moeilijk met je gaat

Pubers zijn onrustig en gaan al eens over de schreef. Sommige leerlingen krijgen het niet op hun leien dakje. Ze maakten diepe kwetsende ervaringen mee, en gaan van daaruit het gevecht met het leven aan. Ook de school, de klas wordt de arena van dit gevecht, en medeleerlingen en leerkracht het mikpunt. Aan de hand van de ‘levensstroom’ kijken we naar probleemgedrag en de achtergrond ervan. Deze jongeren worden volledig opgeslorpt door ‘existentieel leren’, het in het reine komen met de confrontaties, de grote vragen en pijnen van het leven, dat het gewone leren in de weg staat.

VAN INSTRUMENTEEL LEREN NAAR EXISTENTIEEL LEREN

Ons onderwijs zet sterk in op het “instrumentele leren”, het leren voor een beroep, een specialiserende opleiding in het hoger onderwijs. Doel is vakbekwame jonge mensen af te leveren voor een eisende arbeidsmarkt. Het Belgisch onderwijs doet het op dit vlak behoorlijk goed, het scoort goed o.a. voor de Pisa-normen. Nochtans komen ook veel jongeren in moeilijkheden door de niet aflatende prestatiedruk, de lat die erg hoog ligt. Dit wordt duidelijk als we kijken naar afstudeerders zonder diploma, zittenblijvers, spijbelaars, demotivatie, faalangst, Deze problemen ontstaan door de systeemdruk zelf, maar ook door de eendimensionaliteit van dit “instrumentele leren”. Daartegenover staat het existentiële leren. Dit leren zit in op identiteitsvorming en relationele ontwikkeling, op omgaan met gezag, frustraties, groepsdruk, gender, multiculturaliteit: “wie ben ik?”, “hoe ga ik in relatie?”. Pubers en adolescenten kunnen hier een erg interessant leertraject doorlopen, dat hen sterk maakt als jongvolwassen voor de arbeidsmarkt, maar ook voor hun privéleven. En voor jongeren die omwille van familiale problemen is dit een noodzakelijke voorwaarde om zich te kunnen openstellen voor het instrumentele leren.

JONG GEDAAN, IS OUD GELEERD?

Over jongeren en leren in een postmoderne tijd

De huidige samenleving maakt het de scholen niet altijd makkelijk. De onrust van de postmoderniteit sijpelt de schoolmuren binnen en de vroegere disciplinerende rust brokkelt verder af. Na zowat tweehonderd jaar glijden we de herfsttijd van de moderniteit binnen. Het postmoderne tijdsgewricht heeft een heel eigen normativiteit. Dit laat zich onder meer voelen in hoe oude gezagsformules minder en minder werken. Klassiek straffen en belonen maakt soms nog weinig indruk. Dit stelt ons voor grote uitdagingen. Hoe hiermee omgaan? Hoe nieuwe vormen van gezag ontwikkelen? Hoe met leerlingen omgaan op een wijze die hen aanspreekt, hoe hen op de sporen krijgen en houden?

Deze tijd houdt een uitnodiging in om naast het klassieke instrumentele of professionele leren, het ‘existentiële leren’ te (her)ontdekken, en nieuwe sporen te verkennen voor leren en een dieper welbevinden in dit leren.

Nieuwe media en moeilijke jongeren

NIEUWE MEDIA, LEREN, DROPOUTS: KANSEN EN PROBLEMEN

De ontwikkeling en integratie van nieuwe media in het klasgebeuren lijkt heel wat nieuwe perspectieven te openen voor het aantrekkelijker maken van leerprocessen, het verhogen van het leerrendement, een aangenaam schools gebeuren waar jongeren graag aan participeren. Daarom wordt binnen lerarenopleidingen sterk ingezet op het gebruik van de nieuwe media binnen vakdidactiek, klasmanagement en schoolorganisatie. Nieuwe media bieden dan ook heel wat kansen. Ze geven ons soms een soort Sinterklaasgevoel en doen ons dromen van hyper-gedigitaliseerde scholen als ideaal voor de toekomst. Ze zijn echter niet alleenzalmakend en dit stelt zich scherp bij de inzet van nieuwe media in relatie tot dropouts. Werken ze voldoende overtuigend voor dropouts, schoolmoeë jongeren? Kunnen nieuwe media een meerwaarde betekenen voor jongeren die niet meer willen leren? Wat is de normatieve sterkte en zwakte van deze nieuwe media voor diepere leerprocessen? Nieuwe media geven niet alleen vormgestalte aan de postmoderniteit, maar zijn er ook 'kind' van. Ze staan dus voor de normatieve uitdagingen, eigen aan de postmoderniteit.

In deze sessie wordt getracht een genuanceerd beeld te geven rond de inzetbaarheid van nieuwe media, in bijzonder in relatie tot probleemjongeren. Na een uiteenzetting is er mogelijkheid tot gesprek en ervaringsuitwisseling.

Jongeren, gender, en grensoverschrijdend gedrag

DE WEG KWIJT?

Jongeren en seksualiteit in een postmoderne samenleving.

Omgaan met hun seksualiteit is voor jongeren niet vanzelfsprekend. In hun ontwikkeling naar volwassenheid maken ze een gigantische sprong naar een gender-gebonden identiteit, wat op zich een grote zoektocht is. De postmoderne samenleving, waar seksualiteit eenzijdig als lust en consumptiegoed geboden wordt en waar alles mogelijk lijkt, is hierbij vaak een stoorzender. Een kleine groep kinderen onderging bovendien kwetsingen in zijn ontwikkeling door afwezige ouders, geweld, misbruik, Dit leidt tot een drievoudige kwetsbaarheid op seksueel vlak en hiermee samenhangend probleemgedrag. De uitdaging is jongeren te leren om te gaan met intimiteit als kans tot diepe ontmoeting.

MEISJES ZIJN TOCH BRAAF?

Meisjescriminaliteit herbekeken

Meisjes komen veel minder voor in statistieken van jeugddelinquentie, en vaak gaat het dan om zaken als diefstal, zwartrijden, Ze lijken dus braver. Maar is dit wel zo of is er meer aan de

hand? In deze uiteenzetting gaan we dieper in op gendergerelateerde aspecten van (jeugd-) delinquentie en probleemgedrag, en bekijken we de patronen en eigenschappen van jongens- en meisjescriminaliteit. Een centraal element is de relationele aard van meisjescriminaliteit, ingebed in een complex groepsgebeuren. Veel gedrag van subtiele, relationele orde is voor een buitenstaander vaak nauwelijks waarneembaar, maar kan voor slachtoffers van relationele uitsluiting bijzonder hard zijn.

Diversiteit, radicalisering en extremisme

EXTREMISME AANPAKKEN AAN DE WORTELS

Aan de slag voor een gewortelde diversiteit met de preventiepiramide

Radicalisering, of beter: extremisme, zet beleidsmakers binnen en buiten de schoolmuren, en ook leerkrachten aan de grens. Wat doe met leerlingen die haatdragend zijn t.a.v. andere culturen, racistische en gewelddadige taal niet schuwen, beladen tekens en symbolen dragen en (lijken te) sympathiseren met extreme, vaak terroristische groeperingen. Los van het feit dat een dergelijke houding en gedrag niet te tolereren valt, tast het ook de klasfeer en het lesgebeuren aan. Aanpak en preventie is hier dan ook de boodschap, dit kan met de preventiepiramide, (Deklerck, Acco 2011; 2012), een wetenschappelijk onderbouwd instrument voor de ontwikkeling van een positief en integraal preventiebeleid op school. Het helpt om breder, gedifferentieerder en fundamenteeler te leren denken en handelen rond dergelijk gedrag, niet eenmalig, maar door een preventiebeleid.

RADICALISERING, OOK IN JOUW KLAS OF SCHOOL?

Doe er iets aan, preventief en positief

Radicalisering van jongeren, terrorisme, ... het zijn thema's die in snel tempo een dwingende plaats veroverd hebben in de samenleving en binnen de schoolmuren. Scholen, leerkrachten krijgen hier plots een erg moeilijke nieuwe opdracht bij in te zetten op een preventieve aanpak rond dit thema, ook deze leerlingen zoveel mogelijk leeransen te bieden en te helpen integreren in onze samenleving.

Radicalisering is een uiting van een ontwortelde diversiteit, die ontstaat uit drie grote elementen: botsende normatieve systemen, de psyche van de adolescent en het onvermogen om met diversiteit om te gaan. Deze drie elementen worden in deze vorming toegelicht en bijeengebracht. Van daaruit wordt gezocht naar een aanpak binnen de klas en de school aan de hand van de preventiepiramide.

Zinloos geweld

DE ZIN VAN ONZIN

Over zinloos geweld

De laatste tijd duikt de term “zinloos geweld” op in de media, de politiek en de publieke opinie. Het bestaan ervan wordt m.a.w. een sociologische gegevenheid. Tezelfdertijd is het wetenschappelijk een problematisch begrip. Het is moeilijk om te zetten in wetenschappelijk meetbare en evalueerbare parameters. Dit geldt vooral voor het aspect “zinloos”, wat op het eerste zicht een puur subjectieve aangelegenheid is. Verder kunnen we stellen dat ethisch gezien, iedere vorm van geweld als zinloos gedefinieerd kan worden. Om te onderzoeken of het een criminologisch werkbaar begrip kan worden, dienen we de elementen die hier een rol spelen in kaart te brengen.

In deze uiteenzetting wordt op de verschillende aspecten van “zinloos geweld” ingegaan, met als doel een scherpere omschrijving te ontwikkelen. Er wordt ingegaan op de spontane criteria die naar voor geschoven worden, zoals de bekendheid tussen dader en slachtoffer, de verhouding tussen een mogelijke provocatie enerzijds en de reactie hierop anderzijds, om tenslotte stil te staan bij de beleving van de dader.

Schoolbeleid

DANS DER SEIZOENEN

Een cyclische kijk op teamgericht werken

HELP, ONZE SCHOOL IS NORMAAL?!

Onze school tussen heelheid en perfectie

Jeugdzorg, jeugdbijstand, jeugdhulp

“GEVANGEN JONGEREN”: PERSPECTIEVEN EN HERSTEL

HOE STERK IS DE EENZAME FIETSER?

jongeren in individuele trajecten

HERFSTTIJ DER MODERNITEIT

Een cyclisch-ecologisch perspectief op onze samenleving, individualisering en jeugddelinquentie

OP EEN SLAPPE KOORD LOPEN
Jongeren, open en gesloten plaatsingen

EXISTENTIËLE KWETSBAARHEID
Over jeugddelinquentie en de postmoderne samenleving

Samenleving en samenlevingsopbouw, welzijnswerk, bemiddeling

OVER GRENZEN HEEN,
waar noord en zuid elkaar ontmoeten

WAARHEEN DAN WEL?
'Iedereen mee' in de postmoderne samenleving

IS ER NOG EEN 'MIDDEN'?
Het middenveld in een postmoderne samenleving

MAG HET IETS MEER ZIJN?
Over maatschappelijke ontwikkelingen en sociale cohesie

OVER ZORG EN BE-ZORG-DHEID
Mantelzorg vanuit samenlevingsperspectief

SAMENLEVINGSOPBOUW IN NIEUWE WATEREN?

TUSSEN 'VEILIGHEID' EN 'ONTMOETING'
Bruggen bouwen in een postmoderne samenleving

TUSSEN 'VEILIGHEID' EN 'ONTMOETING'
een sociologisch perspectief op buurtbemiddeling

TUSSEN 'VEILIGHEID' EN 'ONTMOETING'
buurtbemiddeling in een postmoderne samenleving

PREVENTIE EN VEILIGHEID IN BREDER MAATSCHAPPELIJK PERSPECTIEF

NATUUR EN EXISTENTIËLE ERVARING

NATUUR EN EXISTENTIËLE ERVARING
Naar een ecologische religiositeit

Recente maatschappelijke ontwikkelingen brengen ons aan onze politieke, sociale, economische en ecologische grenzen. Ze confronteren ons meer en meer met een kwetsbaarheid, die het behoud van onze levensstandaarden en ons fysiek overleven zelf treft. Deze existentiële kwetsbaarheid komt, voor mij als criminoloog, ook terug in het aftasten van de grenzen van leven en dood, zoals het zich manifesteert in mediagenieke vormen van ernstige delinquentie, en waar mensen, niet uit romantiek maar als sociologische noodzaak, terug gedwongen zijn stil te staan bij het mysterie van het bestaan.

De natuur is het leven én de natuur is de dood. En mensen kunnen dit niet ontkomen, ondanks de gigantische culturele ontwikkeling. We zijn als mens deel van de kringloop van geboren worden en sterven. De integratie van deze kwaliteit niet als uitzondering, maar als basis van ons dagelijks leven, kan de grondslag vormen voor een religiositeit waarvan de natuur de grond vormt. Zo wordt de existentiële ervaring een mysterieuze, sturende ethische kracht voor ons dagelijks bestaan.